

Fórum archivárov

Roč. VIII. č. 8

Október 1997

Prvé archívne dni na Slovensku

Presne pred rokom na valnom zhromaždení Spoločnosti slovenských archivárov na Táloch odznel návrh na organizovanie prvých archívnych dní na Slovensku. Dnes vďaka všetkým organizátorom, menovite Ministerstvu vnútra - odboru archívnictva a spisovej služby, Sekcii archívnictva a pomocných vied SHS pri SAV, Okresnému a Mestskému úradu v Poprade, no hlavne Okresnému archívu v Poprade a Spoločnosti slovenských archivárov, sa naše plány stávajú skutočnosťou. Naším cieľom pri usporiadaní archívnych dní, ako sme to už pred rokom uviedli, je upozorniť širokú verejnosť na archívy, ktoré nie vždy, ba pravdu povediac len málokedy sú chápané ako ustanovizne uchovávajúce kultúrne dedičstvo nášho štátu. Žiaľ, neznalosť a nepochopenie našich potrieb vedie k podceneniu archívov a archivárov často aj zo strany zriaďovateľov, a s tým súvisí aj nedostatočné pokrytie finančných potrieb našich archívov, ktoré môže mať z hľadiska celej spoločnosti mimoriadne vážne dôsledky. Archívy, okrem toho, že slúžia ako strážcovia kultúrneho dedičstva, majú nezastupiteľnú úlohu v právnej a správnej oblasti, veď zaisťujú dokumenty o právnej ale aj o správnej kontinuite štátu a v posledných rokoch sme sa často presvedčili, že naši občania boli priam existenčne závislí od našej práce.

Samozrejme sme si vedomí, že jednorazovou akciou neupozorníme na všetky naše problémy. Chceli by sme založiť tradíciu archívnych dní, prostredníctvom ktorých každoročne, či dvojročne by sme upozornili na naše najpálčivejšie problémy. Ústrednou témou hlavného podujatia prvých archívnych dní je stav a perspektíva archívnictva na Slovensku. Táto téma je dostatočne široká a je potrebné jednoznačne povedať, aký je stav našich archívov a ukázať cestu, ktorým smerom by sme mali vykročiť na prahu blížiaceho sa nového tisícročia. Naša téma je totožná s témou

svetového kongresu archivárov v Pekingu. Aj tým chcem dať najavo, že sme súčasťou svetového archívnictva a medzinárodná spolupráca má pre nás veľký význam.

Milé kolegyně, milí kolegovia, I. archívne dni budú ozaj prínosom len vtedy, keď všetci priložíme ruku ku spoločnému dielu. Teší nás, že mnohé archívy organizujú sprievodné akcie k archívnym dňom, zoznam ktorých uvádzame práve v tomto čísle Fóra archivárov. Patrí vďaka všetkým, ktorí nešetrili námahou a v pozitívnom slova zmysle zviditeľnili naše archívy. Som presvedčená, že práve sa začínajúca tradícia archívnych dní nám pomôže dosiahnuť postupne také spoločenské uznanie, aké vo vyspelých demokratických štátoch archívom patrí.

V. Nováková

Zo sveta

Komunikácia medzi archivármi

Pod týmto názvom sa konalo kolokvium pre zahraničných účastníkov nemeckých archívnych dní v Ulme, deň pred oficiálnym zahájením archívnych dní, 23. septembra 1997. Zúčastnili sa ho predstavitelia z 15 štátov: z Fínska, Švédska, Holandska, Rakúska, Slovinska, Chorvátska, Česka, Maďarska, Švajčiarska, Poľska, Lotyšska, Luxemburska, Belgicka, Slovenska a samozrejme hostiteľského Nemecka. Kolokvium

viedol Dr. Norbert Reimann, predseda Spolku nemeckých archivárov.

V úvode kolokvia Dr. Reimer Wit z Landesarchivu Schleswig-Holstein informoval prítomných o etickom kódexe archivárov, ktorý bol prejednaný na Svetovom kongrese archivárov v Pekingu minulý rok a postupne sa prijíma vo všetkých štátoch Európskej únie. Informoval prítomných aj o príprave archívnej bibliografie a o

ťažkostiach pri jej zostavovaní. Požiadala prítomných, aby mu zaslali krátke anotácie archívnych prác. Oboznámil prítomných aj s novovypracovaným zoznamom archívnych spoločenstiev v Európe, ktorý bude k dispozícii aj cez Internet.

V ďalšom príspevku Dr. Helmut Baier z Landeskirchenarchivu v Norimbergu informoval prítomných o vytvorení novej sekcie v rámci ICA /Medzinárodná archívna rada/, ktorej úlohou je vytvoriť fórum pre diskusiu a výmenu skúseností cirkevných archívov. Táto nová sekcia vyvíja zvýšenú aktivitu a organizuje podujatia aj v stredo európskom regióne.

V ďalšom vystúpení Dr. Hans Hofmann z Historického archívu Európskej komisie v Bruseli informoval prítomných o časopise INSAR /recenziu čísla 3 budete si môcť prečítať v najbližšom Fóre archivárov/, ktorý je tlačovým orgánom Archívnej komisie Európskej únie. I keď sa zaoberá najmä problémami štátov združených do tejto únie, p. Hofmann ubezpečil účastníkov kolokvia zo strednej a východnej Európy, že priestor v tomto časopise je k dispozícii aj im, ba číslo 4 chcú venovať stredo európskym archívom. Predstavil prítomným novú prílohu INSAR-u: DLM Fórum, ktorá je

súhrnom materiálov z konferencie venovanej strojom čitateľným záznamom, najmä elektronickým záznamom. Túto publikáciu nielen predstavil, ale prítomní si mohli vybrať z nemeckej a anglickej verzie. Recenziu si budete môcť prečítať v niektorom z nasledujúcich čísiel Fóra. Podotkol, že digitálne archívy sú vlastne kultúrnym dedičstvom budúcnosti, a preto tejto problematike je potrebné venovať zvýšenú pozornosť.

Po vystúpení Dr. Hansa Hofmanna všetci prítomní zahraniční zástupcovia sa predstavili a povedali niekoľko slov o komunikácii prípadne o požiadavkách na zlepšenie komunikácie medzi jednotlivými archívnymi spoločnosťami. Mimoriadne bohaté skúsenosti s organizovaním spoločných podujatí majú švédski a fínski archivári a to aj napriek jazykovej bariére. Zo Slovenska okrem zástupcu SSA bola prítomná aj zástupkyňa Odboru archívnictva a spisovnej služby MV SR, Dr. M. Stieberová. Zo strany Spoločnosti odznela požiadavka o dodanie časopisu Der archivar a INSAR, ako aj ostatných tlačovín vydaných Archívnou komisiou EU. Prísľub sme dostali, a dúfame, že onedlho môžeme niektorým archívom doručiť medzinárodný archívny časopis Európskej únie.

Aj toto kolokvium potvrdilo, že je želateľné stretávanie archivárov v takejto tvorivej priateľskej atmosfére a zostáva nám len dúfať, že táto tradícia,

ktorá sa začala v minulom roku v Darmstade, nájde pokračovanie aj v budúcnosti.

V. Nováková

3. všeobecný zjazd poľských archivárov

2. - 4. septembra 1997 sa konal 3. všeobecný zjazd poľských archivárov v meste Toruń. Toruń nebola vybraná náhodne. Patrí k najstarším mestám v Poľsku a je rodiškom Mikuláša Kopernika /1473 - 1543/. Najstaršia písomná zmienka o meste pochádza z roku 1233. V súčasnosti tu pôsobí jedna z najvýznamnejších vysokých škôl v Poľsku, v ktorej sa vzdelávajú archivári.

Ústredná téma zjazdu - Poľské archívy pred výzvou XXI. storočia, bola prerokovaná v priestoroch a v aulách Toruńskiej univerzity. Dopoludňajší program sa niesol v znamení plenárnych zasadnutí a v popoludňajších hodinách prebiehalo rokovanie v sekciami: 1. sekcia - Podnikové archívy v systéme opatrení, 2. sekcia - Archívy inštitúcií a vedeckých spoločností, 3. sekcia - Archívy inštitúcií verejného života, 4. sekcia - Vzdelávanie archivárov, 5. sekcia - Informatika a archívy, 6.

sekcia - Reštaurovanie /Konzervovanie/ archivných dokumentov.

Zjazd sa konal pre nás azda v nepredstaviteľnom duchu. V Poľsku je totiž okolo 20.000 archivárov a na samotnom rokovaní ich bolo okolo 600. Preto aj množstvo prednášok už v naznačených témach podľa sekcií bolo veľmi zaujímavých. Rokovanie ocenili aj zahraniční účastníci z Číny, Francúzska, Anglicka, Izraela, Litvy, Bieloruska, Rakúska a zo Slovenska.

Najviac trápili poľských kolegov v tomto roku povodne, ktoré im spôsobili veľké straty. Veľmi otvorene o týchto problémoch hovorila riaditeľka Hlavného riaditeľstva štátnych archívov doc. Dr. Daria Nałecz. Programom záchranu archivných dokumentov sa v Poľsku začali zaoberať až v roku 1993, avšak v tomto roku, pri priamom ohrození, sa ukázal ako nedostatočný. Najlepšie pri evakuácii obstáli štátne

archívy a najhoršie špeciálne a podnikové archívy. Pomoc archívom poskytlí medzinárodné organizácie /napr. UNESCO/ a ministerstvo kultúry, pod ktoré poľské archívy patria. Archivári si predovšetkým museli pomôcť sami!

Pozoruhodná je činnosť Spoločnosti poľských archivárov. Samotní členovia ju chápu ako nevyhnutnú súčasť archívneho systému. Spoločnosť prichádza okrem mnohých klasických aktivít - semináre, prednášky atď. - s novými dynamickými aktivitami, ktoré im prinášajú aj finančné zisky. Uvedme niekoľko príkladov - spoločnosť zabezpečuje archivovanie dokumentácie, medziarchívne služby, kancelársko-archívne kurzy I. stupňa, vyhotovovanie kancelársko-archívnych odpisov, genealogické a tématické výskumy, archívne expertízy a poradenstvo, reštaurovanie archívnych dokumentov. Zároveň je partnerom vo verejných diskusiách týkajúcich sa zákonov, cien a stratégie spoločného archívneho života. Profesor Tadeusz Wujek, zástupca Spoločnosti poľských archivárov /SAP/, napísal okrem iného do zborníka zjazdových príspevkov, že „stupeň nasýtenia verejného života aktivitou spoločnosti je meradlom demokracie štátu a uskutočnením ideí

spoločenstva obyvateľov, upriamených na všeobecné blaho, dosiahnuté v spoločnom vyslaní obyvateľov, podľa ich predmetných záujmov.“

SAP existuje viac ako 30 rokov. V počiatkoch hrala v archívnictve okrajovú úlohu. V druhom desaťročí začali problémy so získaním financií na jej činnosť a aj s vydávaním „materiálov zo školenia“ a „Archiwistu“. Čas zmien nastal po prijatí SAR do medzinárodnej spoločnosti združení archivárov. V treťom desaťročí bola naplnená myšlienka o zorganizovaní zjazdu archivárov a to v roku 1986 v Przemyslu a v roku 1992 vo Varšave. Po spoločenských premenách začala s aktívnejším prístupom aj spoločnosť. Udomácnilo sa vydávanie časopisu „Archiwista Polski“, ktorý doposiaľ vychádzal štvrťročne a vyšlo 6 čísiel. Populárnou formou oboznamuje o archívoch, archívnych dokumentoch, o nových formách a metódach archívnej práce. Má ambície stať sa aj fórom výmeny skúseností a pracovných metód archivárov. V poslednom období boli zorganizované akcie pripomínajúce 25. výročie smrti profesora Tadeusza Warszawskiego a 30. výročia existencie SAP. Pripravuje 2. diel Słownika Biograficznego Archiwistów Polskich.

SAP je iniciátorom vydávania Encyklopédie archivistiky a Bibliografie poľskej archivistiky za roky 1971 - 1995. SAP sa stará aj o podnikové archívy. Jednou z posledných aktivít je vznik konzervátorskej sekcie pri SAP.

Prijemným a zaujímavým doplnením zjazdu bola výstava najvzácnejších archívnych dokumentov v Toruňskom archíve.

PhDr. Zuzana Kollárová

Z putovného zasadnutia Spolku maďarských archivarov

Na rozdiel od predchádzajúcich rokov, ročné putovné zasadnutie Spolku maďarských archivarov sa konalo až v jeseni. Miestom konania bolo rekreačné stredisko maďarskej armády v Balatonkeneši. Ne tradične sa začalo v nedeľu, 5. októbra 1997, kedy naši kolegovia uskutočnili výlet do blízkeho okolia. Z časových dôvodov som sa zúčastnila len odborného podujatia, ktoré sa konalo 6. októbra. Ústrednou témou bola Ochrana archívnych dokumentov. Rokovanie sa začalo v predpoludňajších hodinách. Po zahájení, ktoré ako tradične patrilo predsedovi Gy. Erdmanovi, nasledoval hlavný referát Gabriely Kunseriovej z Maďarského krajinského archívu. Hneď v úvode uviedla, že jej referát vznikol na základe dotazníkov, ktoré boli zaslané na všetky župné a mestské archívy. Dotazník bol vypracovaný na žiadosť Spolku maďarských archivarov a bol

výsledkom práce reštaurátorov a archivarov. Sedemnásťstranový dotazník obsahoval otázky ohľadne budov, archívnych fondov, reštaurátorských vybavení, návrhy na zlepšenie. Výsledky dotazníka boli alarmujúce. Najstaršia archívna budova má 350 rokov a najmladšia 1 rok, pričom priemerný vek budov je okolo 90 rokov. V polovici budov sa nevykonávajú pravidelné opravy, ale len opravy, ktoré sú nevyhnutné. Zo 70 archívov približne 1/4 disponuje len nejakými voľnými úložnými priestormi a 1/4 archívov nemá temperované sklady. Ešte horšie sú výsledky klímy, i keď prekvapujúco až 83% archívnych dokumentov je uložených v archívnych krabiciach. Prevažná väčšina archívov nemá vypracovaný vlastný xeroxovací program a nemá stanovené presne podmienky xeroxovania. Referentka pritom upozornila na skutočnosť, že

často je obmedzenie xeroxovania stanovené určitým rokom, napr. do roku 1800 sa nepovoľuje, pričom stredoveký papier je odolnejší a kvalitnejší ako papier 20. storočia, ktorý často niekoľkokrát sa xeroxuje pre úradné /reštitučné/ potreby. Kritizovala aj predpisy na kopírovanie, ktoré nie sú jednoznačné, pričom sú veľmi benevolentné.

Je absolútne nevyhnutné zabezpečiť pre ochranu mikrofilmovací program, stanoviť presný sled, ešte pred rozpadnutím archívnych dokumentov, kým sú čitateľné, veď archívár, i keď veľmi ťažko, ale musí sa zmieriť s tým, že na pôvodných nosičoch nebude môcť zachovať všetky archívne dokumenty pre budúce generácie. Reštaurovanie pôvodného nosiča je len výberovo možné, s čím sa archívár či chce či nie, musí vyrovnáť. Čas je však dôležitý. Doporučuje dokonca neprevziať napadnuté dokumenty, aby nedošlo k ich rozšíreniu. I keď doteraz naši južní kolegovia nepoznali pri skartácii kritérium fyzicky staršieho nosiča, v budúcnosti ho zrejme budú musieť.

Reštaurátorstvo dokumentov vyžaduje špeciálnych pracovníkov, v prípade, že sa robí dodávateľským spôsobom, je nevyhnutné si vyžiadať referencie. Príspevok maďarskej

kolegyne bude v plnom rozsahu publikovaný v niektorom z budúcich čísiel Fóra archivárov.

Ďalší referát predniesla Dr. Kristína Stivkertová, predsedkyňa Holandského spolku archivárov. Hovorila o pláne „Delta“, ktorý medzi maďarskými archívármi je už známy. Holandsko, ktoré bolo už viackrát postihnuté povodňami, si už v 50-tych rokoch uvedomilo, že pre záchranu kultúrneho dedičstva musí urobiť rúzne kroky a tak vznikol program „Delta“, v rámci ktorého štát vyčlenil 10 miliónov guldenov pre tieto účely. Pre archívy to znamenalo veľmi veľa, okrem iného sa archívne budovy vybavili filtrovacími zariadeniami, uskutočnilo sa mikrofilmovanie, a archívne dokumenty boli uložené do bezkyselínových krabíc.

V ďalšom príspevku Katarína Oroszová, pracovníčka Maďarského krajinského archívu hovorila o praktických otázkach ochrany archívnych dokumentov, upozornila, že často drobnosťami môžeme zlepšiť fyzické podmienky uloženia archívnych dokumentov. Mimoriadny význam hrá dobré tesnenie okien, ochrana skladov proti priamemu slnečnému žiareniu, ktorému môžeme zabrániť aj pripevnením obyčajného bieleho baliaceho papiera na okná, ďalej je

dôležité, aby sa vetranie uskutočňovalo cez ďalšiu miestnosť, a aby sa na meranie vlhkosti používali vlhkometre, ktoré sú kontrolovateľné a po čase sa dajú upravovať podľa potreby. Upozornila na to, že neónové osvetlenie, ktoré je najčastejšie používané v skladoch je potrebné vybaviť UV filtrom, alebo používať ďalší ochranný kryt, príp. umiestniť archívne dokumenty tak, aby neboli priamo neónovými svetlami osvetlené.

Ďalší referát hovoril o výchove reštaurátorov v Maďarsku, ktorá sa uskutočňuje na Vysokej škole výtvarných umení. Toto štúdium v rokoch 1974 - 1991 bolo štvorročné a od roku 1991 je päťročné. Pre stredné kádre sa organizujú pravidelne dvoj - trojročné diaľkové štúdiá s počtom hodín 660 a 820.

V ďalšom príspevku Marta Kiličová zo Župného archívu Baranya rozprávala o reštaurovaní župných zápisníc, na ktoré získali financie zo Štátneho pamiatkového fondu. Helena Šinorová oboznámila v krátkom príspevku prítomných s prácou reštaurátorskej dielne, ktorá svojmu vzniku vďaka Sorosovej základine a dnes pracuje pri Szécsényiho knižnici. Zo zahraničných hostí Ema Petrenková z Riaditeľstva ukrajinských archívov v

Kyjeve hovorila o reštaurovaní archívnych dokumentov na Ukrajine.

V popoludňajších hodinách sa uskutočnilo Fórum maďarských archívárov, ktoré už tradične bolo kladením otázok pracovníkovi Ministerstva kultúry. Ako zvyčajne, p. Molnár odpovedal. V úvode hovoril o návrhu doplnku k archívnemu zákonu, ktorý by mal zabezpečiť finančné prostriedky pre ochranu 5.000 bm archívnych dokumentov ročne. Ďalej sa pripravuje návrh na doplnenie archívneho zákona ohľadne bádania archívnych dokumentov s dôrazom na ochranu osobných údajov a návrh na doplnenie zákona o vysporiadaní písomných dokumentov po zániku organizácie. V rámci diskusie najviac otázok sa týkalo zabezpečenia finančných prostriedkov na reštaurovanie archívnych dokumentov na rok 1998, ako aj rizikových príplatkov pre pracovníkov všetkých archívov. Na základe hygienických prieskumov totiž dnes v Maďarsku väčšia časť archívov pre svojich pracovníkov, ktorí aspoň 25 % svojej pracovnej doby pracujú so zdravotne škodlivým materiálom, vypláca osobitný príplatok. Nie je to však jednotné a niektoré archívy museli tento príplatok od svojich zriaďovateľov - župných úradov vymáhať súdnou

cestou. Podľa niektorých by sa mali odstrániť príčiny vytvárania zdraviu škodlivého prostredia, no zdá sa, že nie je to až také jednoznačné, a ani vhodné uloženie archívnych dokumentov nezaručuje úplne zdravé prostredie.

Po hodine otázok a odpovedí sa konalo Valné zhromaždenie Spolku maďarských archívárov, na ktorom zvolili novú predsedníčku, ktorou sa stala Eva Mária Vargová, pracovníčka Krajinského archívu v Budapešti /bude reprezentovať Spolok maďarských

archívárov na I. archívnych dňoch v Poprade/.

Aj tohoročné putovné zasadnutie Spolku maďarských archívárov potvrdilo, že naše problémy sú veľmi podobné. Spája nás záujem o ochranu kultúrneho dedičstva a na tomto poli je najvyšší čas konkrétne konať. Musíme si uvedomiť, že je 5 minút pred dvanástou a odďaľovaním tohto problému vzniknú nenapraviteľné škody.

Veronika Nováková

Spolok svajčiarskych archívárov a archívárov / Verein Schwizerischer Archivarinnen und Archivare - VSA/

Už samotný názov tohto spolku prezrádza, že sa jedná o spolok s mimoriadnym zmyslom pre toleranciu /veď koho by z nás napadlo v názve spolku rozlišovať medzi ženami a mužmi /. Spolok bol založený 4. septembra v roku 1922 v Lemburgu a v súčasnosti má 334 členov, z ktorých 230 je jednotlivcov a 104 kolektívnych členov. Samozrejme členovia pochádzajú z rôznych štátnych, komunálnych, hospodárskych, cirkevných, mediálnych archívov, ale

jeho členmi sú aj pracovníci vedeckých inštitúcií zo všetkých štyroch jazykových oblastí Švajčiarska.

Orgánmi VSA sú Valné zhromaždenie a Výbor, ktorý má 5 až 11 členov. Na čele Spolku stojí priamo volený prezident. Na plnenie úloh výbor zriaďuje komisie, pričom na čele komisií sú tiež prezidenti. V súčasnosti VSA má nasledovné komisie: vzdelávacia komisia, koordinačná komisia, ďalej na úrovni komisií pracuje pracovná skupina

archívov zo súkromných hospodárstiev a pracovná skupina pre archivovanie elektronických záznamov, a pracovná skupina pre mikrofilmovne.

Základnou úlohou VSA je vytvoriť kontakty medzi archivármi z rôznych kantonov a posilniť ich spoluprácu, napomôcť ich odbornému rastu, a „dať verejnosti na známosť, že archívy tvoria dôležitú časť kultúrneho dedičstva“. Samozrejme úlohou VSA je aj vytvorenie medzinárodných kontaktov.

VSA ponúka svojim členom dve formy vzdelávania. Prvou je úvodný kurz, ktorý sa organizuje každé dva- tri roky v trvaní 16 dní. Keďže tento sa uskutočňuje v rôznych archívoch, pomáha získať účastníkom ucelený obraz o archívoch. Druhou formou vzdelávania sú

každoročne organizované pracovné dni, na ktorých sa prerokujú archívne otázky. Úloha VSA na tomto poli je o to väčšia, že vo Švajčiarsku neexistuje špeciálne archívne vzdelanie na úrovni univerzity. V súčasnosti sa pripravuje spoločné vzdelávanie pre knihovníkov, archivárov a informatikov.

Tlačovým orgánom VSA je ARBIDO, mesačník spoločný pre archivárov, knihovníkov a informatikov. Členom VSA môže byť každý archivár, alebo ten, kto má záujem o archívnu vedu a žije vo Švajčiarsku, prípadne v okolitých štátoch. Len pre zaujímavosť uvádzam, že členské je pre jednotlivca 40 Fr a 80 Fr pre kolektívneho člena.

V. Nováková

Najstaršie klenoty slovenského písomníctva

Archivári zvyčajne v Bratislave navštevujú Križkovu ulicu, Drotársku cestu a Primaciálne námestie. Ustanovizne na týchto uliciach sú tak zafixované v našich myšliach, že

zabúdame rozmýšľať o našom hlavnom meste Bratislave ako o celku, s množstvom podujatí a možností. Iba televízia a rozhlas nám z času na čas pripomenú, že sa čosi deje.

Nádvorie Bratislavského hradu sa stalo od 20.6. do 30.9.1997 domovským miestom pre naše najstaršie klenoty slovenského písomníctva. Expozícia bola otvorená pod gestorstvom Národného literárneho centra v Bratislave. Výrazný podiel na realizácii mala Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, Slovenská informačná agentúra, Slovenské národné literárne múzeum Matice slovenskej, Historické múzeum SNM a Slovenský národný archív. Zo zahraničia to bol Bavorský štátny archív v Mníchove, Bavorská štátna knižnica v Mníchove a Magistrát mesta Regensburg. Za názvami inštitúcií sa skrýva celý rad ochotných a zapálených ľudí, ktorí konkrétne prispeli svojimi znalosťami a šikovnými rukami. Okrem iných PhDr. Veronika Plachá, Ing. arch. Jana Hlavicová, Ing. arch. Peter Bartko, výtvarník Milan Veselý, Milan Augustín, Mgr. Anna Hollá a PhDr. Richard Marsina, DrSc.

V decentnom prostredí románskeho kostolíka vystavaného špeciálne pre výstavné účely, bolo vynštalovaných 20 faksimilií najstarších zachovaných dokumentov viažúcich sa k slovenskej národnej histórii od majstra reštaurátora Ivana Galamboša. Spomeňme aspoň niektoré - Cividalský evanjeliár zo 4. - 5. storočia, v ktorom sa po roku 850

nachádzajú mená Svätopluka, Pribinu, Kocefa a Rastislava, listina franského kráľa Ľudovíta Nemca, ktorou schvaľuje donáciu majetkov bývalého nitrianskeho kniežata Pribinu pri Blatnohrade z 20. februára 860 kláštora v Niederalteichu pri Passau, list pápeža Jána VIII. arcibiskupovi Metodovi zo 14. júna 879 v odpise z 11. storočia, list pápeža Štefana VI. Svätoplukovi, kráľovi Slovienov, vydaný na jeseň roku 885, Zákon sudnyj ljudem - veľkomoravský zákonník v odpise z 13. storočia, Nomokánon - veľkomoravský právny poriadok, Proglas - predslov k staroslovanskému prekladu štvorevanjeliára, Sinajské euchlógium z 11. storočia, v ktorom je odpísaný veľkomoravský originál z 9. storočia, Život Konštantína /odpis pochádza z poslednej štvrtiny 15. storočia/ a Život Metoda /odpis pochádza z 12. storočia/.

Interiéry a hudba prenášali návštevníka do dôb dávno minulých. Rutinný prístup archivára sa zmenil na pokoru, školopovinné deti a ich rodičia zamkli a obdivne pozerali na to, o čom sa učili „iba“ v škole. Kostolík sa stal oázou pokoja v rušnom meste. Návštevníci si mohli z výstavy odnieť aj vkusný katalóg so sprievodným slovom predsedu Národnej rady SR Ivana Gašparoviča, ministra kultúry

Ivana Hudeca, generálneho riaditeľa Národného literárneho centra Drahoslava Machalu, riaditeľa Slovenskej informačnej agentúry Ľubomíra Dubeckého, doplnený historickým výkladom Milana Augustína. Kvalitná farebná tlač fotografií archívnych dokumentov a anglická verzia textu priblížila aj zahraničným návštevníkom bohatosť našej histórie.

Nuž čo ešte dodať? Výstavy sú výsledkom dlhoročnej intenzívnej práce mnohých ľudí a aj nás archivárov. Sú však oveľa „ľmatateľnejšie“ pre verejnosť. Je dobré, že archívne dokumenty boli vystavované pri takej vzácnej príležitosti ako bolo 5. výročie prijatia Deklarácie o zvrchovanosti Slovenskej republiky a Ústavy Slovenskej republiky.

Zuzana Kollárová

Zoznam sprievodných akcií I. archívnych dní na Slovensku:

Ministerstvo vnútra SR - Odbor archívnictva a spisovej služby:

Výstava: „Slovenská spoločnosť a archívnictvo“ - metodický materiál pre archívy

Slovenský národný archív v Bratislave:

- Informačný leták o Slovenskom národnom archíve

október 1997 - Vedecký seminár: „Princípy a metódy sprístupňovania archívnych dokumentov“

december 1997 - Verejné zasadnutie Vedeckej rady Slovenského národného archívu

Štátny ústredný banský archív v Banskej Štiavnici:

12. september 1997 - Výstava archívnych dokumentov „Banskoštiavnické tajchy“

22.-23.10.1997 - Seminár o dejinách hodrušského baníctva spojený s výstavou archívnych dokumentov /v spolupráci so Štátnym okresným archívom v Banskej Štiavnici/

Štátny oblastný archív v Bytči:

10.-16.10.1997 - Výstava unikátnych archívnych dokumentov

- Výstava fotodokumentov k dejinám športu v Bytči

- výstavy budú inštalované v priestoroch Sobášneho paláca v areáli zámku

- Relácia pre Slovenský rozhlas v Bratislave o archíve a jeho skvostoch
- Príspevky v regionálnej tlači

Štátny ústredný archív v Levóči:

- október 1997 - Exkurzie žiakov
- október-
- december 1997 - Výstava „Erby na Spiši“
- informačný leták o archíve
- Príspevky do regionálnej tlače

Štátny okresný archív v Banskej Štiavnici:

- 22.-23.10.1997 - Seminár o dejinách hodrušského baníctva spojený s výstavou archívnych dokumentov /v spolupráci so Štátnym ústredným banským archívom v Banskej Štiavnici/

Štátny okresný archív v Bardejove:

- 7. - 21.11.1997 - Výstava archívnych dokumentov k 750. výročiu prvej písomnej zmienky o Bardejove

Štátny okresný archív v Dolnom Kubíne:

- október 1997 - Výstava k dejinám ochotníckeho divadla v Dolnom Kubíne /v spolupráci v Bibliotékou Čaplovičianou/
- Výstava privilegií oravských mestiečiek pre žiakov škôl
- Spolupráca pri vydaní monografií obcí Sedliacka Dubová a Veličná pri príležitosti výročí prvých písomných zmienok
- Články v regionálnej tlači

Štátny okresný archív v Lučenci:

- 11. - 19.9.1997 - Výstava k 750. výročiu prvej písomnej zmienky o Lučenci

Štátny okresný archív v Martine:

- august-
- september 1997 - Výstava k 600. výročiu udelenia mestských práv Turanom
- 5. september 1997- Exkurzia účastníkov sympózia GUS s prednáškami o využívaní archívnych fondov pre účely genealógie
- október-
- december 1997 - Výstava archívnych dokumentov /v zasadačke archívu/
- október 1997 - Exkurzia žiakov škôl s prednáškami o mestách a cechoch

- október 1997 - Porada vedúcich odborov OÚ v Martine s exkurziou v archíve
- Informačný sprievodca po archívnych fondoch

Štátny okresný archív Pezínok so sídlom v Moďre:

- 11.9.1997 - Prezentácia knihy Dr. Jána Dubovského: Peripetie slobody,
spojená s odovzdaním ceny J.L.Holubyho autorovi s prezentáciou
jeho dlhoročnej archívnej práce
15. - 21.9.1997 - Výstava historických mestských listín mesta Pezínok - inštalova-
vaná v Malokarpatskom múzeu v Pezínku
- Výstava cechu pekárov - xerokópie cechových artikúl, kníh maj-
strov a učňov, výučných listov

Štátny okresný archív v Poprade:

- september 1997 - Informačný leták o archíve
2. október 1997 - Metodický deň pre učiteľov dejepisu s prednáškou o stredovekých
historických mestách
- 17.október 1997 - Exkurzia nemeckých stredoškolských učiteľov z Gymnázia D.Tatar-
ku, bilingválnej sekcie v Poprade spojená s prednáškou o „Histó-
rii Spiša“

Štátny okresný archív Prievidza so sídl. v Bojniciach:

- 28.7. - 15.9.1997 - Výstava „Minulosť okresu Prievidza v archívnych dokumentoch“
v priestoroch vestibulu Okresného úradu v Prievidzi
- október 1997 - Výstava „Archívy na Slovensku“ - doplnená prednáškami a exkur-
ziami pre študentov Gymnázia v Prievidzi
- november 1997 - Príspevok do Okresného vestníka o historických zaujímavostiach
a cennostiach štátneho okresného archívu

Štátny okresný archív v Rožňave:

- Deň otvorených dverí pre žiakov škôl
- Príspevky v regionálnej tlači

Štátny okresný archív v Starej Ľubovni:

- Výstava Stará Ľubovňa v histórii
- Dokument „Ad acta“ o činnosti Štátneho okresného archívu v Sta-
rej Ľubovni v káblovej televízii

Štátny okresný archív vo Svidníku:

- október 1997 - Exkurzie študentov Gymnázia vo Svidníku

- Príspevky o archíve v regionálnej tlači

Štátny okresný archív v Šali:

september-

december 1997 - Výstava „Cechy, remeslá, živnosti v okresoch Dunajská Streda, Galanta a Šaľa“

- Príspevky o archíve v regionálnej tlači

- Informačný leták o archíve

Štátny okresný archív v Topoľčanoch:

9.október 1997 - Výstava heraldických symbolov obcí Topoľčianskeho okresu

Štátny okresný archív v Trebišove:

6. - 10.10.1997 - Výstava najstarších písomností archívu

13. - 17.10.1997 - Výstava k 85. výročiu Cukrovaru v Trebišove

- Výstava k 250. výročiu narodenia Antona Szirmaya

14.10.1997 - Exkurzie študentov stredných škôl

16.10.1997 - Prednáška pre žiakov ZŠ „Postavenie a úlohy Štátneho okresného archívu v Trebišove“ s prehliadnutím depotov

Štátny okresný archív v Trnave:

október 1997 - Týždeň otvorených dverí

- Dokument o archíve v mestskej televízii

Štátny okresný archív vo Veľkom Krtíši:

október 1997 - Deň otvorených dverí - pre základné, stredné školy

- Výstava archívnych dokumentov - k dejinám archívництва v SR a Veľkom Krtíši, a k dejinám mesta Veľký Krtíš s expozíciou obecných symbolov

- Príspevky v regionálnej tlači o vývoji Štátneho okresného archívu vo Veľkom Krtíši

- Propagačná tlač

Štátny okresný archív Žiar nad Hronom so sídl. v Kremnici:

október 1997 - Otvorenie stálej expozície k najstarším dejinám Kremnice

- Metodický deň pre učiteľov dejepisu

- Hodiny dejepisu pre žiakov ZŠ a SŠ

- Exkurzie žiakov ZŠ a SŠ

- Dni otvorených dverí

Archív Slovenskej televízie v Bratislave:

október 1997 - Propagácia Prvých archívnych dní v SR v Slovenskej televízii

Ústredný archív geodézie a kartografie v Bratislave:

september 1997 - Informačný leták o archíve.

ZO ZASADNUTIA VÝBORU

Členovia výboru SSA sa na júnovom zasadnutí výboru, ktoré sa konalo dňa 25.6.1997 v Slovenskom národnom archíve v Bratislave a na augustovom zasadnutí, ktoré sa konalo dňa 27. augusta 1997 v Štátnom okresnom archíve v Poprade zaoberali jediným bodom programu, a to prípravou I. archívnych dní na Slovensku.

I. archívne dni na Slovensku sa budú konať v dňoch 14. - 16. októbra 1997 v Poprade. Nosnou témou tohoto podujatia bude „Stav a perspektívy archívnictva na Slovensku“.

Prípravou /ubytovanie účastníkov, program a iné technické náležitosti/ sú poverené pracovníčky ŠOKA Poprad.

Pozvánka na toto podujatie bola rozposlaná aj zástupcom iných spoločností v zahraničí /Rakúsko,

Maďarsko, Nemecko, Taliansko, Poľsko/. Prihlášky s pozvánkami boli rozposlané aj jednotlivým firmám, ktoré prisľúbili účasť. Zaplatili určený poplatok za prenajaté priestory a prezentáciu svojich výrobkov.

Pracovníčky ŠOKA Poprad pripravujú pre účastníkov propagačné materiály. Preto je potrebné, aby všetky archívy, ktoré majú materiály, či už písomné alebo obrazové, zaslali tieto najneskôr do 16.10.1997 do ŠOKA Poprad. Súčasne je potrebné oznámiť do 20.10.1997 sprievodné akcie v jednotlivých archívoch /výstavy, prednášky a pod./. Účastníci I. archívnych dní budú ubytovaní v hoteli SATEL. Ceny ubytovania a stravy sú uvedené už po odpočítaní 20% zľavy. Presné ceny ubytovania budú oznámené

na prihláske. Pre účastníkov je pripravená exkurzia do Spišskej Soboty a Kežmarku.

Pri príležitosti započatia I. archívnych dní bude v priestoroch ŠOKA Poprad otvorená výstava dokumentov Poklady spišských miest. Prezentácia účastníkov je 14.10.1997 v čase od 10,00 hod. Začiatok I. archívnych dní je stanovený na 13,00 hod. Celý program je rozvrhnutý do troch blokov.

Prvý deň odznie úvodný referát Dr. Kartousa, riaditeľa OASS MV SR v trvaní 45 minút. Po prestávke odznejú príspevky o Slovenskom narodnom archíve /Dr. Rusnák/, o ŠÚBA Banská Štiavnica /Dr. Surovec/, o ŠOBA /Dr. Žižňák a Dr. Stieberová/, o ŠOKA /Dr. Nováková a Dr. Sloboda/. Každý referát by mal trvať 20 minút. Po ukončení by dostali priestor jednotlivé firmy na prezentáciu svojich výrobkov.

Druhý deň odznejú príspevky zamerané na cirkevné dejiny /Dr. Dubovský, Dr. Baláž/, archívy osobitného významu /Dr. Křačka/, vojenské archívy /Dr. Vimer/, archívnu ochranu /Ing. Hanus/. Po diskusii nasleduje otvorenie výstavy v priestoroch ŠOKA Poprad a exkurzia

účastníkov do Kežmarku. Večer je usporiadaná slávnostná večera spojená so spoločenským posedením.

Tretí deň je venovaný Archívom a vede /Dr. Rákoš/, výchove archivarov /doc. Novák/, terminologickému slovníku /Dr. Zemene/, regionálnym dejinám /Dr. Lukačka/. Po diskusii nasleduje zhodnotenie celého podujatia, jeho prínos pre slovenské archívnictvo a určenie termínu nasledujúcich archívnych dní.

Je potešiteľné, že do diskusie je prihlásené dostatočné množstvo zaujímavých diskusných príspevkov. Predsedníčka Výboru SSA zároveň informovala o pozvánkach na StredoEurópsku konferenciu v Zugu, ktorej sa zúčastnila Dr. Nováková, o pozvánke na rokovanie poľských archivarov, na ktoré bola vyslaná Dr. Kollárová, na 27. archívne dni v Rakúsku /zástupca sa určí/ a o zasadaní sekcie pre ochranu archívnych dokumentov v Edinburgu, na ktoré vzhľadom na krátkosť trvania /2 hodiny/ SSA zástupcu nevyslala.

Zapísala: B.Slezáková

Otázky, odpovede ...

Redakcia časopisu Fórum archivárov požiadala Ing. Dagmar Šmýkalovú z Odboru archívnictva a spisovej služby MV SR, aby informovala archivárov o počítačových programoch, o stave prác na nich, o výsledkoch a pod.

Otázka: Postupne dostávate na disketách evidenciu fondov z jednotlivých archívov. Ako hodnotíte využiteľnosť programu v tejto oblasti podľa doteraz odovzdaných diskiet? Mienite ďalej upravovať program?

Odpoveď: V minulom roku bolo do praxe štátnych archívov uvedené aplikačné programové vybavenie Evidenčné listy archívneho fondu - zbierky, ktoré zohľadňuje súčasné danosti a možnosti výpočtovej techniky. Predpokladali sme, že dostaneme vyplnené údaje listov na diskete z každého štátneho archívu do konca júna 1997. Do dnešného dňa máme údaje z desiatich okresných archívov. Je len samozrejme, že pokiaľ nebudeme mať zo všetkých štátnych archívov, nie je možné robiť výstupnú zostavu za Slovensko. Uvažovaná zostava by bola súhrn všetkých údajov podľa archívov a podľa klasifikačnej schémy /v knižnej -

vytlačenej podobe/, prípadne zostava celej databázy za Slovensko na diskete, ktorú by sme poslali do každého archívu a bola by k dispozícii pre rýchle vyhľadávanie na osobnom počítači. Všetky tieto prehľady nebudú mať archivári, kým sa disciplinovane neobetujú a nedopracujú informácie za svoj archív.

Využiteľnosť podkladov je samozrejmä, keď ich budeme mať. Drobné chyby /duplikát karty, nesprávne zaradenie podľa klasifikačnej schémy a pod./ odstránime bez väčších problémov. Ďalšia úprava programu je na úvahu. Zásadnejšie pripomienky na školeniach neodzneli, no kolegovia v IVES-e sú k dispozícii, podľa potreby - pri výstupných zostavách, alebo pri ďalších úpravách. Ale o aké ďalšie úpravy by malo ísť? Tým, že archivári pracovali s uvedeným programom, majú už naň podrobný názor - to znamená na

program, ako sa im s ním pracovalo, ale tiež majú názor na to, že mnohé polia neboli vyplňované /neboli údaje/, prípadne, že dané polia sú zbytočné. Ak už sa na obrazovke nachádzajú, bolo by azda žiadúce dať tam iné informácie, či údaje, napr. ak je fond spracovaný a existuje k nemu pomôcka, aký názov má - čo by tvorilo ďalšiu menšiu poddatabázu. Údaj „pomôcka - áno, nie“ nie je veľmi vypovedajúci, ani sa nedá sumarizovať. Tieto úvahy by azda bolo potrebné rozdiskutovať na porade či sympóziu, treba si však uvedomiť, že by išlo o zmenu štruktúry evidenčného listu, čomu však tiež z hľadiska času a vývoja nezabránime.

Otázka: Ako bude fungovať prepojenosť archívov v rámci tohto programu? V akom časovom horizonte možno očakávať ukončenie tejto úlohy?

Odpoveď: Ak dostaneme podklady od všetkých štátnych archívov, sumarizované výsledky popri akýchkoľvek ťažkostiach s množstvom údajov sa nám za pomoci kolegov informatikov podarí zvládnuť. Je im známe, že ide o databázu najmenej 20 tisíc listov. Ak bude výstupná zostava v knižnej - vytlačenej podobe a prípadne aj ako databáza za Slovensko na počítači v každom archíve, nie je potrebná prepojenosť archívov.

K prepojenosti archívov a ich databáz v budúcnosti: nepovažujeme za rozumné, aby sme jednotlivé veľké databázy o archívnych dokumentoch udržiavali v centre - boli by zraniteľné a bolo by náročné vôbec ich vybudovať. Prepojenosť medzi archívmi, ktorá sa postupom času dosiahne cez prepojenia krajských a okresných úradov prostredníctvom elektronickej pošty je len finančná a časová záležitosť /skrátene povedané: potom by dopyt, či žiadosť prišla cez obrazovku počítača a cez ňu by odišla aj odpoveď/. Sme toho názoru, že by nebolo žiadúce, aby bol úplne voľný pohyb v informáciách o archívnych dokumentoch daného archívu.

Ukončenie úlohy zosumarizovania a vyhodnotenia všetkých evidenčných listov možno očakávať asi mesiac potom, ako obdržíme údaje z posledného štátneho archívu na Slovensku.

Otázka: Aké ďalšie programy pripravujete a v akom časovom pláne?

Odpoveď: Organizácia IVES expedovala prostredníctvom krajských a okresných úradov v letných mesiacoch tohto roku aplikáciu pre príručné archívne knižnice - knižničný a výpožičný systém, ktorý by už postupne mohol byť v archívoch nainštalovaný. V

jeseni plánujeme v spolupráci s IVES-om k nemu školenie.

To je prvá časť konverzie existujúceho Archívneho automatizovaného systému /pod ISIS-om/, ktorý v niektorých archívoch už poznajú. Bol to ten najstarší a teraz sa zdá, že najpomalší počítačový program. Bol však dobrý na to, že sa viedli podrobné diskusie o tom, ako má vlastne záznam o archívnom dokumente na obrazovke počítača vyzerať - ako to vyhovuje užívateľovi najlepšie. Aj program Knižnica sa vynasnaží zachovať existujúce záznamy v režime ISIS a pritom zohľadní napríklad evidenciu výpožičiek kníh, rezervácií kníh, či informácie o čitateľoch.

Postupne chceme zabezpečiť a zachovať cez konverziu záznamy z ďalších častí stavebnice Archívneho systému - mapy, listiny či informácie o ostatných, iných archívnych dokumentoch.

Samostatná časť danej stavebnice bude predarchívna starostlivosť, ktorú chceme budovať tak, aby preberala údaje o existujúcich či zanikajúcich organizáciách zo Štatistického úradu Slovenskej republiky.

Ak hovoríme o Archívnom systéme, nezabúdajme ani na Administratívny systém úradu, ktorým je v praxi už viacero rokov - na ministerstve, už aj na

krajských a okresných úradoch a tiež v archívoch. V súčasnosti sa precizujú vzorové registratívne poriadky pre náš úrad ako aj priamo riadené štátne archívy, a do konca roka chceme vydať vzorový registratívny poriadok pre ostatné ústredné orgány štátnej správy v SR.

Môžem dať pozitívnu informáciu aj o počítačovej aplikácii Heraldický register SR, v ktorom je zaregistrovaných už vyše 1000 schválených symbolov /erbov, vlajok a pečatí/ miest a obcí na Slovensku.

Ak uvažujeme o tom, že by bolo ideálne nepostupovať takto pracne, ale zobrať hotový a ucelený počítačový systém z niektorého /počítačovo/ dobudovaného archívu v zahraničí, nie je isté, či by daná zostava systému, formy informácií a prehľadov vyhovovala bez úpravy. Takto tvoríme archívny systém informácií ako „informácie o archíve“ alebo „archív v počítači“ svojím spôsobom, cez diskusie a výmeny názorov postupne, ale nám už potom známy a vyhovujúci. Je pravda, že sa tvorí pomerne pomaly. Myslím ale, že nie je zvlášť pomalý z dôvodu tvorby programov. Veľká obetavosť sa však očakáva od archívárov - postupne databázy naplňovať.

Poslednú myšlienku by som venovala faktu, že vybavením všetkých štátnych archívov najmenej jedným osobným počítačom a programovým vybavením WINDOWS v minulom roku sa postavili solídne základy aj na sprístupňovanie archívneho materiálu prostredníctvom výpočtovej techniky. Mám na mysli to, že v režime WORD popisujeme už v rukopise jednotlivé inventárne záznamy, ktoré možno ešte priebežne upravovať, meniť a podľa potreby presúvať. Následne prepnutím do režimu databázy vkladáme slová do registra. Podrobnejšie upresníme v liste, ktorý pripravujeme.

Záverom by som si dovoľila zhodnotiť, že už pri väčšine prác v archíve je možné využívať osobný počítač - máme v ňom informácie o jednotlivých dokumentoch, o evidenčných listoch archívnych fondov, využívame ho pri sprístupňovaní, pri vyhľadávaní základných informácií /ak sú v ňom uložené registre/. To by malo začínať to správne obdobie, keď počítač je archivárom pomôckou.

Ing. Dagmar Šmýkalová
Odbor archívniectva
a spisovskej služby MV SR

OSOBNOSTI

Nedožitá narodeniny PhDr. Jozefa Watzku, CSc.

Pred siedmimi rokmi 12. apríla 1990 navždy odišiel z našich radov

jeden zo zakladateľov generácie novodobého slovenského archívniectva

PhDr. Jozef Watzka, CSc., dlhoročný riaditeľ Štátneho oblastného archívu v Bratislave; v októbri tohto roku si pripomíname 70-te výročie jeho nedožitých narodenín.

Po skončení štúdia histórie a filozofie na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v r.1952 nastúpil na post archivára do pobočky Pôdohospodárskeho archívu v Trenčíne. Stal sa vedúcim a zároveň jediným pracovníkom s poverením dobudovať pobočku s archívnym strediskom na Oravskom zámku. V prvých rokoch svojho pôsobenia v archívnictve sa venoval popri zachraňovaní archívnych dokumentov zo šľachtických kaštieľov a zemianskych kúrií po celom Slovensku aj sprístupňovaniu a hodnoteniu archívnych fondov patrimoniálnej správy. V roku 1955 mu vyšla v Historických štúdiách obsiahla stať Majerské hospodárenie na Trenčianskom a Bánovskom panstve.

Organizátorskú a odbornú činnosť Jozeta Watzku ocenila Slovenská archívna správa tým, že ho v roku 1955 vymenovala za riaditeľa Štátneho archívu v Bratislave. V tejto funkcii zotrval 33 rokov. Od 1. januára 1989 až do svojej smrti v roku 1990 pôsobil v Štátnom ústrednom archíve v Bratislave

ako výskumný pracovník.

Prvé výsledky svojej činnosti v štátnom oblastnom archíve prezentuje v roku 1959 v objemnom sprievodcovi po archívnych fondoch Štátneho archívu v Bratislave a jeho pobočky v Trenčíne; bol tiež spoluzostavovateľom sprievodcu pobočky Štátneho archívu v Nitre v roku 1963.

Patril k tým archivárom, ktorí tvorivo aplikovali pri členení archívnych fondov župnej stoličnej správy provenienčný princíp, čím sa vytvorili základné predpoklady na ich ďalšie spracovanie a sprístupňovanie na štúdium. Bol spracovateľom kongregačných písomností Bratislavskej župy z 18. storočia.

Každý druh archívnej činnosti mu bol známy. Prešiel všetkými prácami a postupne sa vypracoval na popredného metodika archívnej teórie a praxe. Jeho archívno-teoretická činnosť bola zameraná na riešenie základných otázok práce s archívnymi fondami žup a iných pôvodcov. Základný význam má jeho inštruktážna štúdia K niektorým otázkam spracovania archívneho materiálu I. II. /SA XVII, 1982, č.1, s. 31 - 41; SA XVII, 1982, č. 2, s. 3 - 15/. Bohaté teoretické a praktické skúsenosti využil aj ako spoluzostavovateľ významnej

príručky Ochrana, sprístupňovanie a využívanie archívnych dokumentov /Archívna správa MV SSR, 1988, 204 s./ Sledoval aj vývoj archívnictva v zahraničí, čo dosvedčuje jeho ďalšia práca Rešpektovanie fondu vo francúzskom archívnictve /SA XIII, 1978, č.1, s. 73 - 83/.

Pôsobil ako člen vo viacerých poradných orgánoch, komisiách a radách. Koncom päťdesiatych rokov bol členom výboru Slovenskej historickej spoločnosti pri SAV. Dlhé roky zastával funkciu predsedu Slovenskej skartačnej komisie i člena celoštátnej skartačnej komisie, člena Vedeckej archívnej rady, Redakčnej rady Slovenskej archivistiky a Zborníka SNM - história, Názvoslovnej komisie MV SSR, Ohodnocovacej komisie Archívnej správy MV SSR a niekoľkých odborných komisií pri Ústave historických vied SAV.

Jeho edičná a publikačná činnosť by si zaslúžila samostatnú bibliografiu. Spomenieme aspoň niektoré: Urbár panstva Vršatec z roku 1683, Hospodárske inštrukcie Trenčianskeho a Bánovského panstva, Inventár Trenčianskeho hradu z roku 1678, Ludové recepty a iné materiálové príspevky.

Bol s A. Špieszom spoluautorom monografie Poddaní v Tekove v 18. storočí /SAS, Bratislava, 1966/, tiež aj spoluautorom pramennej práce Bratislava, hlavné mesto Mórica A. Beňovského. Zo štúdií treba spomenúť aj Pestovanie obilia v Tekove v 18. storočí, Chov dobytká v Tekove v 18. storočí a Bánovské panstvo.

Pravidelne anotoval francúzsky časopis La Gazette des Archives. Bol recenzentom viacerých odborných publikácií ako napr. diela Gy. Embera Levéltári terminológiai lexikon /2194 hesiel/ a 805 - stranovej francúzskej archívnej príručky Manuel d'Archivistique. Spolupracoval na medzinárodnej ročenke Bibliografia rerum rusticarum a ďalších.

Pri práci bol k sebe náročný, nikdy nevypustil z ruky nedokonané dielo a rovnako bol náročný aj k druhým. Jeho oponentské posudky diplomových, či disertačných prác, posudky pre redakcie a vydavateľstvá boli vždy vecné a kritické.

Vždy mu záležalo ako riaditeľovi - archívárovi na kvalitnom personálnom obsadení archívu. Povestný bol jeho zmysel pre poriadok, disciplínu a systém v práci. Mal prirodzenú autoritu nielen u svojich pracovníkov, ale si

vedel získať rešpekt a uznanie aj u nadriadených. Štátny oblastný archív bol akoby postgraduálnou Watzkovou školou, ktorej mnohí absolventi pracujú dnes na riadiacich, či vedeckých postoch.

Svojim dielom a osobnými vlastnosťami sa zaradil k významným osobnostiam novodobého slovenského archívnictva a historiografie.

Mgr. Beatrix Sinková

Redakčná rada: V. Nováková, L. Vrteľ, J. Hanus, Z. Kollárová, I. Graus,
V. Hrtánková, V. Morišová

Technická úprava: ŠOKA v Šali, J. Benciová

Náklad 350 ks

Povolilo : MK SR 1472/96